

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนามนุษย์ด้านต่างๆ ทั้งในส่วนบุคคลและสังคม โดยส่วนรวม เพื่อให้คนมีศักยภาพและคุณภาพในความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์พร้อม ทั้งด้านความรู้ สติปัญญา คุณธรรมและจริยธรรม มีความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ ให้เกิดขึ้น ตรงตามความต้องการของประเทศ อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนในอนาคต ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลซึ่งทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหารประเทศทุกสมัย ต่างก็ได้กำหนดแนวนโยบายแห่งรัฐ สนับสนุน การศึกษาในรูปแบบต่างๆ กัน ซึ่งอาจออกมาในรูปของกฎหมายหรือนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล เป็นลักษณะแนวทางการบริหารบ้านเมืองดังแนวนโยบายสนับสนุนด้านการศึกษาของรัฐที่ได้ กำหนดไว้ในรูปกฎหมายสูงสุดของประเทศดังเช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งว่าด้วยนโยบายพื้นฐานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาตามมาตรา 80 (3) ระบุว่า การ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับการ เปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมโดยจัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนา การศึกษาแห่งชาติและการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการ เปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ของสังคม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ เป็นประมุข (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2553 : 1-2)

การประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เป็นการแสดงถึงเจตนารมณ์ที่ดีของรัฐบาลในการจัดการศึกษาของชาติ เพื่อสร้าง และพัฒนากำลังคนให้มีส่วนศักยภาพที่สามารถแข่งขันได้กับประเทศอื่นๆ ในประชาคมโลก สอด รับกับสถานการณ์ยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ซึ่งกระบวนการในการพัฒนากำลังคนโดยผ่าน ทางการศึกษาระดับต่างๆ นั้น เป็นปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อความสำเร็จของการบริหารหลายประการ และปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง คือ สถาบันการศึกษาซึ่งถือว่าเป็นตลาดแห่งวิชาที่ทำหน้าที่ผลิต กำลังคนทุกระดับทั้งการจัดการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษา

(ธนวิน ทองแพง. 2549: 2)

สภาพปัจจุบันการจัดการศึกษาของไทยยังไม่ค่อยมีคุณภาพเท่าที่ควร ดังการรายงานผลที่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ดำเนินการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 เป็นต้นมาปรากฏว่ามีด้านที่ไม่ได้มาตรฐาน ดังนี้ (1) ด้านผู้เรียนยังไม่ได้มาตรฐาน

เกี่ยวกับความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ ความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและ รักการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทักษะการทำงาน และรักการทำงาน และความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น (2) ด้านผู้บริหารยังไม่ได้มาตรฐานเกี่ยวกับการบริหารวิชาการ โดยเฉพาะการมีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น การมีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอน และ (3) ด้านครูยังไม่ได้มาตรฐานเกี่ยวกับความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและความไม่เพียงพอของครู (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2551 : 3) นอกจากนี้ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาในด้านคุณภาพผู้เรียนและสถานศึกษายังไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ประเมินของ สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) โดยเฉพาะจากการประเมินรอบแรกมีจำนวนร้อยละ 65 จากสถานศึกษาที่มีกว่าสามหมื่นแห่งทั่วประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กในชนบทในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำหรับคุณภาพของผู้เรียนพบว่าผลสัมฤทธิ์ในวิชาหลัก ได้แก่ ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 และผลการประเมินในรอบสองของสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา(สมศ.) พบว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจำนวน 22,425 แห่งนี้มีเพียงร้อยละ 79.7 ที่จัดการศึกษาได้มาตรฐานและร้อยละ 20.3 ที่ต้องได้รับการพัฒนา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2552 : 6)

อย่างไรก็ตามจากสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาของประเทศไทยในอนาคตประมาณ 10 - 20 ปี ในส่วนที่จะส่งผลกระทบต่อด้านการศึกษา เช่น สภาพของสังคมโลกจะมีลักษณะเป็นสังคม 3 ลักษณะ กล่าวคือ (1) เป็นสังคมแห่งการแข่งขัน ที่ใช้ความรู้เป็นฐานของการพัฒนาและเป็นสังคมการเรียนรู้ในยุคเศรษฐกิจและสังคมฐานความรู้ (2) สังคมแห่งสิทธิมนุษยชน จะมีความสำคัญมากขึ้นในสังคมไทยและการบังคับใช้กฎหมายมีความชัดเจนเพิ่มมากขึ้น และ (3) สังคมแห่งความพอเพียง เนื่องจากสภาวะการแข่งขันและวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่องในอนาคต ทำให้สังคมต้องหันมาให้ความสำคัญในเรื่องของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างจริงจังเพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันชีวิตและสังคม อีกทั้งสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมและพลังงาน ตลอดจนทิศทางของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีล้วนมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตและการเรียนรู้ของมนุษย์เพิ่มขึ้น ได้ส่งผลให้ให้การเป็นเมืองเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และส่งผลต่อการวางแผนการบริหารจัดการศึกษาที่ต้องคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายที่เปลี่ยนแปลงไป (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2553 : 10 - 12) และจากข้อเสนอแนะแนวการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 พ.ศ. 2552 – พ.ศ. 2561 ได้กำหนดประเด็นสำคัญของระบบการศึกษาและการเรียนรู้ที่ต้องการปฏิรูปอย่างเร่งด่วน 4 ประการกล่าวคือ (1) การพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ให้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง

และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความสามารถในการสื่อสาร การคิดค้นแก้ปัญหา การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม สามารถทำงานเป็นกลุ่มได้อย่างเป็นกัลยาณมิตร มีศีลธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึกและความภูมิใจในความเป็นไทย และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (2) การพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ให้เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ (3) การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ ให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพเอื้อต่อการศึกษาและเรียนรู้ และ (4) การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่โดยมีระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล มีความโปร่งใสเป็นธรรม ตรวจสอบได้ ตลอดจนมีการนำระบบและวิธีการบริหารจัดการแนวใหม่มาใช้ ควบคู่กับการสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีการบริหารการจัดการการเงินและงบประมาณที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Demand side) โดยให้ผู้เรียนเลือกรับบริการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552 : 13 - 23)

จากแนวคิดดังกล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมีความสำคัญต่อสังคมไทยมากขึ้นเพื่อรองรับกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ในขณะที่สังคมโลกได้พัฒนาเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สังคมต้องการให้โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (วิโรจน์ สารรัตนะ. 2544 : 6) ผู้รับผิดชอบทุกส่วนจึงต้องจัดการศึกษาในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ (สงบ ประเสริฐพันธ์. 2543 : 79) และจากการศึกษาผลการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนของนักการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา มาตรฐานและคุณภาพโรงเรียนขึ้นอยู่กับทักษะ ความรู้ความสามารถและศักยภาพของผู้บริหาร คุณภาพครูและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ซึ่งการพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิผล จะต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงในบริบทขององค์กรในภาพรวม ประกอบด้วย ปัจจัยด้านผู้บริหาร ครูและนักเรียน (Ubben Hughes and Norris. 2001 : 187) สอดคล้องกับการศึกษาของแทนเนอร์ (Tanner. 1981 : 333) พบว่าปัจจัยด้านผู้บริหารจะส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารการจัดการศึกษาของโรงเรียน ในทำนองเดียวกับแนวคิดของฮอยและมิสเกล (Hoy and Miskel. 2001 : 289) ที่กล่าวว่า ประสิทธิภาพของการบริหารโรงเรียนในภาพรวมเกิดจากความสามารถในการจัดการของผู้บริหารโรงเรียน ศักยภาพครูและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นพฤติกรรมกรรมการบริหารโรงเรียนจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดในการปฏิบัติงานของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน

ดังนั้นการคำนึงถึงประสิทธิผลในการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการจัดการที่เน้นประสิทธิภาพในหน่วยงานและดูแลลูกค้าหรือผู้เรียนอย่างทั่วถึง (Moore George and Halpin. 2002 : 180) ซึ่งผู้บริหารต้องมีความรู้ด้านวิชาการสามารถปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพ โดยใช้ความมุ่งมั่นอดสาหะและข้อมูลในการตัดสินใจ ซึ่งเซอร์จิโอวันนี (Sergiovanni. 2001 :

179) กล่าวว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ การคิดของผู้เรียน และบรรยากาศโรงเรียนในทางบวกจะส่งเสริมความมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันแบบกลุ่มและการพัฒนาครู นอกจากนี้การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับบุคลากรในโรงเรียนและชุมชน สามารถตอบสนองต่อความต้องการและความจำเป็นของผู้เรียนและควรปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะปัจจัยด้านคุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนนับว่ามีความสำคัญ และเป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนกลไกในการทำงาน (Shipe. 1998 : 46 ; Kilmer. 1999 : 3705) ซึ่งคุณลักษณะของผู้บริหารควรมีคุณลักษณะของผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Binkly. 1997 : 1590 ; Maker. 1997 : 106) โดยมีวิสัยทัศน์และความสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกับบุคลากรต่างๆ ได้ รวมทั้งการมุ่งใจเพื่อการขับเคลื่อนต่อให้สำเร็จ และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรทั้งภายในและภายนอกและภายในโรงเรียน (Berry. 1997 : 125 – 130 ; Sallis. 1993 : 4) การใช้ข้อมูลและสถิติในการตัดสินใจ (Robinson. 1996 : 1428) การให้การสนับสนุนช่วยเหลือลูกน้อง (Kilmer. 1999 : 3705) ความสามารถในการสื่อสาร (Robinson. 1996 : 1428) ความสามารถในการจูงใจ (Tribus. 1998 : 83) และความสามารถในการบริหารการจัดการที่มีประสิทธิภาพที่จะทำให้การบริหารงานเข้มแข็ง โดยการวิจัยเกี่ยวกับระบบการบริหารอย่างหลากหลาย (วิจารณ์ พานิช. 2545 : 10)

จากสภาพปัญหาในการจัดการศึกษาและแนวโน้มของสภาพสังคมในปัจจุบันและอนาคตดังกล่าวมาแล้ว ตลอดจนแนวคิดในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงแนวทางในการบริหารการจัดการศึกษา และในฐานะเป็นอาจารย์ผู้สอนกลุ่มวิชาพื้นฐานการศึกษา และการบริหารการศึกษา มีความสนใจทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตจังหวัดภาคใต้ตอนบนขึ้น เพื่อต้องการข้อมูลในการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นการศึกษาที่มีความสำคัญยิ่งอันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อ และการดำเนินชีวิตอย่างชาญฉลาดและรู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม จึงควรจัดให้มีการวิจัยที่มีความเข้มแข็ง นอกจากนี้ผลจากการวิจัยในครั้งนี้จะนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนเพื่อผลิตบัณฑิตครูให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้เกิดประสิทธิผลต่อไป

คำถามของการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตจังหวัดภาคใต้ตอนบน ผู้วิจัยตั้งคำถามของการวิจัยดังนี้

1. การบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตจังหวัดภาคใต้ตอนบนมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับใด
2. ปัจจัยใดที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการศึกษาโดยรวมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตจังหวัดภาคใต้ตอนบน มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับใด
3. รูปแบบโมเดลพระระดับของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตจังหวัดภาคใต้ตอนบนเป็นอย่างไร

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาโดยรวมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตจังหวัดภาคใต้ตอนบน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตจังหวัดภาคใต้ตอนบน

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความสำคัญดังนี้

1. ช่วยให้เห็นทราบระดับของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการการศึกษาโดยรวมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตจังหวัดภาคใต้ตอนบน และสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนให้เกิดคุณภาพต่อไป
2. ช่วยให้เห็นทราบปัจจัยบางประการที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาโดยรวมโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตจังหวัดภาคใต้ตอนบน ตลอดจนสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนการบริหารจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 พ.ศ. 2552 – พ.ศ. 2561
3. ช่วยให้ได้เครื่องมือที่สามารถนำไปใช้ติดตามและตรวจสอบ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน รวมทั้งเป็นข้อมูลการตัดสินใจในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาและการปรับปรุงวิธีการจัดการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการวิจัยตามบริบทในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตจังหวัดภาคใต้ตอนบน ซึ่งการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสัมภาษณ์เชิงลึกการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล เป็นการศึกษาข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาดีเด่นจำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่เคยได้รับรางวัลสถานศึกษาดีเด่น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อหาประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน ตามกรอบการวิจัยแนวคิดซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หลังจากการสังเคราะห์แนวคิดของกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวแล้ว นำมากำหนดเป็นแบบสอบถามในการวิจัยในขั้นตอนที่ 2

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดตัวบ่งชี้ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตจังหวัดภาคใต้ตอนบน เป็นการสอบถามเพื่อตรวจสอบความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการบริหารการศึกษา หรือมีคุณวุฒิการศึกษาปริญญาเอกสาขาบริหารการศึกษา และสาขาที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา จำนวน 17 คน โดยสุ่มอย่างเจาะจง(Purposive Sampling) ตามเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) เพื่อกำหนดตัวบ่งชี้เกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตจังหวัดภาคใต้ตอนบน

ขั้นตอนที่ 3 การสอบถามความคิดเห็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตจังหวัดภาคใต้ตอนบน เป็นการสอบถามเพื่อตรวจสอบในการประเมินตนเองของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ได้แก่ โรงเรียนรัฐบาลระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตจังหวัดภาคใต้ตอนบน จำนวน 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช พังงา กระบี่และภูเก็ต จำนวนทั้งสิ้น 1,918 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 1,918 คน ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 9,920 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 29,863 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 41,701 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นการเลือกโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) จำนวน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน กำหนดโรงเรียนเป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of Analysis) โดยสุ่มจังหวัดได้ 5 จังหวัด จำนวน 11 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และสุ่มโรงเรียนได้จำนวนผู้บริหารโรงเรียน 170 คน สำหรับกลุ่มตัวอย่าง ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใช้การสุ่มจากโรงเรียนที่ได้เลือกผู้บริหารไว้แล้วครั้งนี้คือ สุ่มครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนละ 2 คนได้ จำนวน 340 คน และสุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนละ 3 คนได้ จำนวน 510 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 1,020 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ปัจจัยด้านผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่

- (1) ลักษณะชีวสังคมของผู้บริหาร
- (2) พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร
- (3) วัฒนธรรมการบริหารของผู้บริหาร
- (4) บรรยากาศการบริหารของผู้บริหาร

2.2 ปัจจัยด้านครู ได้แก่

- (1) ลักษณะชีวสังคมของครู
- (2) คุณภาพการสอนของครู
- (3) ความพึงพอใจในการทำงานของครู
- (4) การสนับสนุนทางสังคมของครู

2.3 ปัจจัยด้านนักเรียน ได้แก่

- (1) ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน
- (2) พฤติกรรมด้านการเรียนของนักเรียน
- (3) พฤติกรรมด้านสังคมกับเพื่อนของนักเรียน
- (4) เจตคติต่อการเรียนของนักเรียน

3. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ความสำเร็จในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตจังหวัดภาคใต้ตอนบน มี 3 ด้านได้แก่ (1) ความสำเร็จในการบริหารและการสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน (2) ความสำเร็จในการบริหารและการพัฒนาบุคลากร และ (3) ความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎีและผลงานการวิจัยทางการบริหารและทฤษฎีองค์การมาประยุกต์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยสังเคราะห์แนวคิดของฮอยและมิสเกล (Hoy and Miskel. 2001 : 292) เดวิสและโทมัส (Davis and Thomas. 1989 : 81 - 83) และรีด ฮอปกินเกลและฮอลลี (Reid, Hopkins and Holly. 1988 : 24 - 26) สรุปได้ว่าการบริหารการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่มีประสิทธิผลต้องอาศัยปัจจัยที่สำคัญคือ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครูและปัจจัยด้านนักเรียน เช่นเดียวกับนักศึกษไทยที่ได้ให้แนวคิดไว้ในทำนองเดียวกันกล่าวคือ จันทรานี สงวนนาม (2545 : 77) กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ (2536 : 11) และ ประสิทธิ์ สาระสันต์ (2542 : 61) ที่ว่า ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยด้านการบริหาร สถานศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน และการพัฒนาครู จากแนวคิดของนักบริหารศึกษาที่กล่าวมาแล้ว ประกอบด้วยแนวการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 พ.ศ. 2552 – พ.ศ. 2561 และแนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 นำมากำหนดเป็นแนวคิดในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตจังหวัดภาคใต้ตอนบน เป็นตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหาร โรงเรียน ปัจจัยด้านครูและปัจจัยด้านนักเรียนและตัวแปรตามได้แก่ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. องค์ประกอบด้านปัจจัยที่เป็นตัวแปรอิสระสำคัญ 3 ด้าน คือ

1.1 ปัจจัยด้านผู้บริหาร โรงเรียน เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ตามแนวคิดของเดอโรเช (DeRoche. 1987 : 223) แทนเนอร์ (Tanner. 1981: 133) กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ (2536 : 12) และ สมจิตร อุดม (2547 : 202) กล่าวว่า ปัจจัยด้านผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารโรงเรียน คือ (1) ลักษณะชีวสังคมของผู้บริหาร ได้แก่ เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์บริหาร และการอบรมทางการบริหาร (2) พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร เป็นปัจจัยที่สนับสนุนให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ ดังแนวคิดของเฮอร์เชและบัลชาร์ด (ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. 2541: 202-203) กล่าวว่าพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพได้แก่ พฤติกรรมแบบสั่งการ แบบแนวทางขายความคิด แบบมีส่วนร่วม และแบบมอบหมายอำนาจ (3) วัฒนธรรมการบริหารของผู้บริหาร เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ช่วยให้ผู้บริหาร บริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งแพทเทอร์สัน (Hergiovanni. 1998 : 107 – 109 ; Citing Patterson. 1986 : 50 - 51) กล่าวว่าวัฒนธรรมการทำงานของผู้บริหารที่มี

ประสิทธิผล ประกอบด้วย จุดประสงค์ในการปฏิบัติงานการเสริมพลัง การตัดสินใจ ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน ความไว้วางใจ ความมีคุณภาพ การยอมรับ ความเอื้ออาทร ความซื่อสัตย์สุจริต และความหลากหลายของครูและบุคลากร และ (4) บรรยากาศของโรงเรียน ตามแนวคิดของบราวน์และโมเบิร์กซ์ (Brown and Moberg. 1980 : 667) และฮอยและโคลเวอร์ (Hoy and Clover. 1986 : 94) กล่าวว่า บรรยากาศของโรงเรียนที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลนั้นเป็นเรื่องความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของผู้บริหาร ครู เพื่อนร่วมงานในด้านความร่วมมือ การกระตุ้นหรือการส่งเสริม

1.2 ปัจจัยด้านครู เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนมีประสิทธิผลดังผลการวิจัยของ กาญจนา จันทร์ไทย. (2539 : 7 - 8) และราชนันท์ บุญธิมา (2542 : 66) พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนด้านครู ประกอบด้วย (1) ลักษณะชีวของสังคมได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การสอน (2) คุณภาพการสอนของครู (3) ความพึงพอใจในการทำงานของครู และ (4) การสนับสนุนทางสังคมของครู

1.3 ปัจจัยด้านนักเรียน จากแนวคิดและผลการวิจัยของนักการศึกษาของเบอร์แมนด์และคณะ (Behrmand and others. 1980 : 44) และราชนันท์ บุญธิมา (2542 : 56 - 61) พบว่าปัจจัยด้านนักเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารการจัดการศึกษาของโรงเรียน ประกอบด้วย (1) ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนได้แก่ เพศ ผลการเรียนเฉลี่ย ระดับเศรษฐกิจของผู้ปกครองและระดับการศึกษาของผู้ปกครอง (2) พฤติกรรมด้านการเรียนของนักเรียน (3) พฤติกรรมด้านสังคมกับเพื่อนและ (4) เจตคติต่อการเรียน

2. องค์ประกอบตัวแปรตาม คือ ประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนตามแนวการจัดการศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขปรับปรุง (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ได้นำมาเป็นตัวแปรตามที่ใช้วัดประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนมี 3 ด้านได้แก่ (1) การบริหารโรงเรียนและการสนับสนุน (2) การพัฒนาบุคลากร และ (3) การพัฒนาคุณภาพนักเรียน ซึ่งสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

สมมติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางและผลในการวิจัย ดังนี้

1. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการการศึกษาของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตจังหวัดภาคใต้ตอนบนอยู่ในระดับปานกลาง
2. ปัจจัยด้านผู้บริหารโรงเรียน มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตจังหวัดภาคใต้ตอนบน
3. ปัจจัยด้านครู มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดการศึกษาของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตจังหวัดภาคใต้ตอนบน
4. ปัจจัยด้านนักเรียน มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตจังหวัดภาคใต้ตอนบน
5. โมเดลบูรณะระดับของปัจจัยด้านผู้บริหาร โรงเรียน ด้านครูและด้านนักเรียนมีความสัมพันธ์กันและมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตจังหวัดภาคใต้ตอนบน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การนิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัยครั้งนี้มีดังนี้

1. โรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง โรงเรียนของรัฐบาลที่เปิดการเรียนการสอนในช่วงชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 1 – ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือในช่วงชั้นที่ 1 – 2
2. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ข้าราชการครูสอน ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนระดับประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตจังหวัดภาคใต้ตอนบน
3. จังหวัดภาคใต้ตอนบน หมายถึง จังหวัดที่ตั้งอยู่ในภาคใต้ตอนบนของภาค ประกอบด้วย 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช พังงา กระบี่ และภูเก็ต
4. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน หมายถึง องค์ประกอบที่มีผลต่อประสิทธิภาพการศึกษาของโรงเรียน โดยศึกษา 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหารโรงเรียน ปัจจัยด้านครู และปัจจัยด้านนักเรียน

4.1 ปัจจัยด้านผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง องค์ประกอบที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งเสริมให้การบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มีประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย ลักษณะชีวสังคมของผู้บริหาร พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร วัฒนธรรมการบริหารของผู้บริหาร และบรรยากาศของโรงเรียน

4.1.1 ลักษณะชีวสังคมของผู้บริหาร หมายถึง เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทางการบริหาร และการอบรมทางการบริหาร

4.1.1.1 เพศ หมายถึง สถานทางเพศของผู้บริหาร ได้แก่ เพศชายและเพศหญิง

4.1.1.2 วุฒิต่างการศึกษา หมายถึง ระดับศึกษาสูงสุดของผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

4.1.1.3 ประสบการณ์ทางการบริหาร หมายถึง ระยะเวลาจำนวนปีในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการบริหารโรงเรียน

4.1.1.4 การอบรมทางการบริหารหมายถึง จำนวนครั้งที่ผู้บริหารโรงเรียนได้เข้าร่วมการฝึกอบรมหลักสูตรทางการบริหารโรงเรียน ภายในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2549 - 2553)

4.1.2 พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกในการบริหารงานในโรงเรียน ตามความรู้ความสามารถ ตามสถานภาพ บทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบ เพื่อให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจและการบริหารงานของโรงเรียนมีประสิทธิผล แบ่งออกเป็น 4 แบบ ได้แก่ แบบสั่งการ แบบชี้แนะทางความคิด แบบมีส่วนร่วมและแบบมอบหมายอำนาจ

4.1.2.1 พฤติกรรมแบบสั่งการ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารเน้นเรื่องงานสูง แต่ให้ความสำคัญกับผู้ใต้บังคับบัญชาต่ำ ใช้ความคิดเห็นของตนเองเป็นหลัก โดยมุ่งเน้นให้ทำงานตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

4.1.2.2 พฤติกรรมชี้แนะทางความคิด หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารที่เน้นงานและความสัมพันธ์สูงพอๆ กัน ไม่สั่งการแต่เสนอแนวคิดและแนวปฏิบัติให้ทำนั้น ส่วนการลงมือปฏิบัติเป็นเรื่องของผู้ใต้บังคับบัญชาจะพิจารณาและเลือกวิธีการทำงานเอง

4.1.2.3 พฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วม หมายถึง พฤติกรรมการบริหารที่ผู้บริหารเน้นความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชาสูง แต่ให้ความสำคัญกับงานต่ำ โดยให้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เสนอแนะ ปรึกษาหารือและวางแผนในการบริหารงาน

4.1.2.4 พฤติกรรมผู้นำแบบมอบหมายอำนาจ หมายถึง พฤติกรรมการบริหารที่ผู้บริหารโรงเรียนเน้นเรื่องงานและความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชาด้วย การบริหารใช้วิธีการมอบหมายและกระจายงานให้ทำด้วยตนเองและให้การสนับสนุนน้อย

4.1.3 วัฒนธรรมการบริหารของผู้บริหาร หมายถึง การปฏิบัติ ค่านิยม ความเชื่อที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของบุคคล ดังนี้

(1) ความมุ่งประสงค์ของโรงเรียน หมายถึง การให้ความรู้ความเข้าใจและจุดมุ่งหมายในการปฏิบัติงานกับครูและบุคลากร เพื่อเป็นแนวทางและพื้นฐานในการปฏิบัติงาน

(2) การเสริมพลัง หมายถึง การมอบอำนาจในการตัดสินใจในบางสถานการณ์กับบุคลากร การให้โอกาสในการรับรู้ข่าวสาร และการได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานอย่างเสมอภาค

(3) การตัดสินใจ หมายถึง การตัดสินใจของผู้บริหารโดยใช้ข้อมูลข่าวสารและการคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นกับโรงเรียนด้านความเป็นไปได้และผลกระทบ

(4) ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน หมายถึง การดำเนินงานของผู้บริหารโรงเรียนเพื่อประโยชน์ของโรงเรียนเป็นหลัก และพร้อมให้ความช่วยเหลือเพื่อพัฒนาบุคลากรและการกระตุ้นให้เห็นความสำคัญและเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน

(5) ความไว้วางใจ หมายถึง การให้ความไว้วางใจและให้ความสำคัญในการตัดสินใจในการปฏิบัติงานต่างๆ ของโรงเรียน

(6) ความมีคุณภาพ หมายถึง การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนที่คำนึงถึงมาตรฐานสูงสุดในการทำงาน การสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรเพื่อการพัฒนาสมาชิก

(7) การยอมรับ หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนยอมรับและเพิ่มคุณค่าของบุคลากร โดยการส่งเสริมและสนับสนุนในการแสวงหาแนวคิดและความคิดริเริ่มในการสร้างสรรค์งานที่รับผิดชอบ

(8) ความเอื้ออาทร หมายถึง การปฏิบัติงานที่ผู้บริหารเอาใจใส่ดูแลในเรื่องความเป็นอยู่ และการส่งเสริมความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน การพัฒนาตนเอง การศึกษาต่อและการฝึกอบรม

(9) ความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง การปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนที่ผู้บริหารเห็นคุณค่าของความเป็นเอกภาพและความซื่อสัตย์ ที่รักษาไว้ซึ่งมาตรฐานและคุณภาพการปฏิบัติงาน

(10) ความหลากหลายของครูและบุคลากร หมายถึง การให้ความสำคัญกับความแตกต่างของบุคลากรด้านทักษะและวิธีการปฏิบัติงาน ที่คำนึงถึงความยืดหยุ่นผสมผสานความแตกต่างให้เข้ากับวัตถุประสงค์และค่านิยมของโรงเรียน

4.1.4 บรรยากาศของโรงเรียน หมายถึง สภาพการปฏิบัติงานร่วมกันโดยรวมที่แสดงถึงการมีความสัมพันธ์เกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้บริหาร ครูและเพื่อนร่วมงานในการสนับสนุนช่วยเหลือเพื่อให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ

4.2 ปัจจัยด้านครู หมายถึง องค์ประกอบที่ส่งเสริมความรู้ความสามารถของครูให้แสดงบทบาท หน้าที่ในการสอนนักเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตจังหวัดภาคใต้ตอนบน ประกอบด้วย

4.2.1 ลักษณะชีวสังคมของครู หมายถึง สถานภาพส่วนตัวของครู ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การสอน

4.2.1.1 เพศ หมายถึง สถานทางเพศของครู ได้แก่ เพศชาย และเพศหญิง

4.2.1.2 อายุ หมายถึง อายุของครูที่นับจำนวนปี

4.2.1.3 วุฒิกการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของครู

4.2.1.4 ประสบการณ์การสอน หมายถึง จำนวนเวลาในการปฏิบัติการสอนในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.2.2 คุณภาพการสอนของครู หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถของครูในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพด้วยการอธิบาย แนะนำ การเสริมแรง และการแก้ไขข้อบกพร่อง

4.2.3 ความพึงพอใจในการทำงานของครู หมายถึง พฤติกรรมและความรู้สึกของครูที่แสดงถึงความสุขในการปฏิบัติหน้าที่ครู รายได้ การจัดสวัสดิการและสภาพแวดล้อมในด้านบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบงานในโรงเรียน

4.2.4 การสนับสนุนทางสังคมของครู หมายถึง ผลการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้รับโอกาสและการช่วยเหลือด้านต่างๆ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมในสังคม ที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือที่ดีในการทำงานร่วมกัน การให้ขวัญและกำลังใจ การให้ความยอมรับและการไว้วางใจ

4.3 ปัจจัยด้านนักเรียน หมายถึง องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตจังหวัดภาคใต้ตอนบน ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนพฤติกรรม

ด้านการเรียนของนักเรียน พฤติกรรมด้านสังคมกับกลุ่มเพื่อน และเจตคติต่อการเรียนของนักเรียน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

4.3.1 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน

4.3.1.1 เพศ หมายถึง สถานภาพทางเพศของนักเรียน ได้แก่ เพศชายและเพศหญิง

4.3.1.2 ผลการเรียนเฉลี่ย หมายถึง ระดับผลการเรียนเฉลี่ยของนักเรียนทุกวิชา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2553

4.3.1.3 รายได้ของผู้ปกครอง หมายถึง รายได้รวมจากการประกอบอาชีพของผู้ปกครองนักเรียนแต่ละเดือนจำแนกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ไม่เกิน 5,000 บาท ระหว่าง 5,001-10,000 บาท และมากกว่า 10,000 บาท

4.3.1.4 ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง หมายถึง วุฒิกการศึกษาชั้นสูงสุดของผู้ปกครองนักเรียน ได้แก่ ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา - ปวช. อนุปริญญา - ปวส. ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

4.3.2 พฤติกรรมด้านการเรียนของนักเรียน หมายถึง ความสามารถที่แสดงออกต่อการเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน เช่น ความกระตือรือร้น ความสนใจและความสามารถในการวางแผน และวิธีการเรียน

4.3.3 เจตคติต่อการเรียนของนักเรียน หมายถึง ความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อเนื้อหาวิชา การสอนของครู และประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับจากโรงเรียน

4.3.4 พฤติกรรมด้านสังคมกับกลุ่มเพื่อน หมายถึง การแสดงออกในการคบหาสมาคมกับเพื่อนนักเรียน การไว้วางใจ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การปรับตัว การยอมรับและการทำงานร่วมกับกลุ่มเพื่อนในห้องเรียนและในโรงเรียน

5. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน หมายถึง ความสำเร็จในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตจังหวัดภาคใต้ตอนบน มี 3 ด้านได้แก่ (1) ความสำเร็จในการบริหารและสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน (2) ความสำเร็จในการบริหารและการพัฒนาบุคลากร และ (3) ความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน

5.1 ความสำเร็จในการบริหารและสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน หมายถึง ผลการดำเนินงานที่เกิดจากการบริหารและการสนับสนุน เพื่อให้กิจการโรงเรียนประสบความสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

5.2 ความสำเร็จในการบริหารและการพัฒนาบุคลากร หมายถึง ผลการจัดการของโรงเรียนเพื่อสนับสนุน ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานตามหน้าที่และมีศักยภาพที่ส่งผลให้งานสำเร็จ

5.3 ความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน หมายถึง ผลการดำเนินงานในการบริหารการจัดการเรียนการสอนที่ผู้บริหารและครูได้ดำเนินการ ทำให้นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ความสามารถและพฤติกรรมต่างๆ ที่พึงประสงค์